

BEKNOPTE TIJDLIJN

3150-2200 v.g.j. Vroege-bronstijd

Permanent bewoonde steden als Jericho en Hebron.
Kanaänitische tijd.

2200-1550 v.g.j. Midden-bronstijd

Egypte beheerst de Syrisch-Kanaänitische kuststreek.
Roeping van Abraham en belofte van land en volk.
Abraham ontmoet Melchizedek, de vorst van Salem.
Jakob wordt later Israël genoemd.

1550-1200 v.g.j. Late-Bronstijd

Mozes leidt de Israëlieten uit Egypte. G'd geeft Zijn Tora. De bijbelse feesten, zoals Pesach, Sjawoe'ot (*wekenfeest*) en Soekot. (*loofhutfenfeest*) worden ingesteld. Onder **Jozua** trekken de Israëlieten Kanaän binnen.

1200-1000 v.g.j. IJzertijd I

1004 - Koning David veroverst Jebus (Jeruzalem). Hij regeert 40 jaar over Israël en maakt Jeruzalem tot hoofdstad. Zijn rijk strekt zich uit van de Eufraat tot de Rode zee. Samuël is de profeet.

1000-586 v.g.j. IJzertijd II

965 - Salomo bouwt de eerste tempel in Jeruzalem.
722 - Val van het noordelijke koninkrijk Israël.

586-332 v.g.j. Perzische- / Babylonische-tijd

586 - De Babylonische Koning Nebukadnezar veroverst Jeruzalem en verwoest de tempel. Talrijke Joden worden weggevoerd naar Babylon.
516 - Onder koning Cyrus (*Kores*) keren de Joden na 70 jaar terug. De tweede tempel wordt gebouwd.
457 - Ezra arriveert in Jeruzalem.
445 - Nehemia arriveert in Jeruzalem. De muren worden herbouwd.

332-63 v.g.j. Hellenistische-tijd

332 - Alexander de Grote van Griekenland veroverst Israël.
282 - Alexander sterft. Het land wordt bestuurd door de Ptolemaeën.
198 - Het land wordt bezet door de Seleucieden.
175 - Koning Antiochus IV Epifanes ontwijdt en plundert de tempel van Jeruzalem. Hij beveelt dat Zeus, de godheid van de Olympus, die zijn gezicht krijgt, vereerd moet worden in de tempel en offert er zwijnen.
Joden worden verkracht en vermoord. Torarollen worden verbrand.

165 - De Hasjmoneeën (*of Makkabeeën*) komen

hiertegen in verzet en verslaan de Syrische legers. De tempel wordt gereinigd en de tempel-dienst hersteld. Dit wordt nog elk jaar gevierd met het *Chanoekafeest*.

143 - Politieke onafhankelijkheid.

63 v.g.j. - 324 g.j. Romeinse-tijd

Met de Romeinse veldheer Pompejus begint in 63 v.g.j. de Romeinse overheersing.

37 - 4 v.g.j. Herodiaanse-tijd

Herodes de Grote veroverst in 37 v.g.j. Jeruzalem. Hij wordt door de Romeinen tot vazalkoning (tetrarch) benoemd. Hij laat de tempel ver-nieuwen, bouwt bij Bethlehem het Herodion en bij de Dode Zee het bolwerk Masada.

6-4 v.g.j. - Geboorte Yeshua.

4 v.g.j. - Dood Koning Herodes.

1. g.j. - Begin gangbare (christelijke) jaartelling.

29-31 g.j. - Kruising, dood en opstanding van Yeshua.

41 g.j. - Agrippa I (zoon van Herodes) Koning van Judea.

49 g.j. - Het Concilie van Jeruzalem bespreekt de toetreding van heidenen tot de (nog steeds volledig Joodse) sekte van de volgelingen van Yeshua. Men besluit dat zij niet behoeven te worden besneden. Na heftige botsingen tussen orthodoxe- en Messiaanse Joden laat Claudius alle Joden uit Rome verbannen.

64 g.j. - Keizer Nero beschuldigt christenen van de brand in Rome. Dit is het begin van grote Christenvervolgingen.

70 g.j. - Verwoesting van Jeruzalem onder Keizer Titus. Nicodemus en zijn dochter overleven de verwoesting, maar verliezen al hun bezit. Titus spaarde "de klaagmuur" met zijn geweldige steenblokken om aan toe-komstige generaties de grootheid van het Romeinse leger te tonen. Voor Joden was het voortaan verboden om in Jeruzalem te komen.

De Romeinen kappen honderdduizenden bomen en strooien zout in vele vruchtbare akkers om de Joden te straffen voor hun rebellie. Flavius Josefus, de Joodse geschiedschrijver, vermeldt dat meer dan 1 miljoen van de 6 miljoen Joden, die er toen waren, zijn omgekomen.

70-140 g.j. Na-apostolische tijd

De jonge kerk maakt grote veranderingen door. Het

Joodse centrum Jeruzalem was verwoest, de tempeldienst vernietigd. Daardoor verloor de synagoge in de Hellenistische diaspora aan gezag. De kerk begon allerlei bijbelse uitspraken over Israël naar zich toe te trekken. De kerk was 'het echte', 'het geestelijke Israël', 'het volk van God in de eindtijd'.

81 - Domitianus volgt Titus op als Romeins keizer. Na een aanslag op zijn leven begint hij christen te vervolgen.

90 - De rabbijnen Jochanan ben Zakkai, Gamaliël II en Sjimon stellen opnieuw het Sanhedrin in en verbannen de Messiaanse-Joden uit de synagogen. Het evangelie van Johannes wordt op schrift gesteld.

91 - Paus Clemens geeft de Joden de schuld van de Romeinse christen-vervolging.

115 - De Romeinse generaal Lucius Quietus bedwingt nieuwe Joodse opstanden in Mesopotamië en Judea. Hij laat de leiders executeren en plaatst een afgodsbeeld op de Tempelberg in Jeruzalem.

117 - De nieuwe Romeinse keizer Hadrianus verbiedt o.a. de besnijdenis.

132 - Bar Kochba leidt een opstand en slaagt erin Judea en Jeruzalem terug te winnen.

135 - Keizer Hadrianus maakt een einde aan de opstand. Volgens de Romeinse historicus Dio Cassius kost dat aan Joodse zijde minstens 600.000 doden. Om iedere band met Israël uit te wissen wordt Israël voortaan *Palestina* of *Syria-Palestina* genoemd. Jeruzalem wordt Aelia Capitolina. De niet-Jood Marcus wordt bisschop over de Messiaanse Joden in Jeruzalem. Dit is een belangrijke breuklijn want zijn 15 voorgangers waren allen Joods en hielden zich volledig aan de Tora!

144 - Marcion, die Yeshua los maakte van Zijn Joodse oorsprong, wordt door de kerk in de ban gedaan.

175 - De term 'Oude Testament' voor het eerst gebruikt door de bisschop van Sardis.

185 - Kerkvader Origenus verbiedt theologische studie op basis van Joodse bronnen.

200 - Kerkvader Origenus formuleert in een reactie voor de eerste maal de vervangingstheologie: "Wij mogen er vertrouwen in hebben dat de Joden niet naar hun eerdere situatie terugkeren, want zij hebben de meest verschrikkelijke van alle misdaden begaan, door een samenzwering te beginnen tegen de Redder van het menselijke ras. Daarom moest de stad waar Jezus heeft geleden wel worden verwoest, moest de Joodse natie uit haar land worden verdreven en moest een ander volk door God worden geroepen voor de gezegende uitverkiezing".

306 - Op de Synode van Elvira wordt het christenen verboden om samen met Joden te eten, te leven of hen te huwen.

321 - Invoering van de rustdag Zondag (genoemd naar Sol, de Romeinse zonnegod).

324-636 g.j. Byzantijnse-tijd

Toen in 319 het Romeinse rijk onder Constantijn gekerstend werd, vestigden de Christenen zich in de heilige plaatsen, waar ze prachtige kerken en kloosters bouwen.

324 - Keizer Constantijn alleenheerser.

325 - Oecumenisch concilie te Nicea op initiatief van de keizer. De Messiaanse Joodse leiders worden voor dit concilie niet uitgenodigd (een precedent). De kerk breekt met Joodse- en Hebreeuwse wortels.

Het Paasfeest mag niet meer op de datum van het (Joodse) Pesach, worden gevierd en hierdoor wordt ook de datum van het Shavoe'ot (Pinksterfeest) verplaatst; "want het zou buiten elke maatstaf ongepast zijn als wij op het heiligste van alle feesten de gewoonten van de Joden zouden volgen. Laten wij daarom niets gemeen hebben met dat af-schuwelijke volk".

Ook werd verboden om samen met de Joden te vasten op de maandag en de donderdag. Dit moest voortaan op dinsdag (voor Joden een dag om te huwen en feest te vieren) en vrijdag. (Ter ere van de Romeinse visgod mocht op vrijdag wel vis worden gegeten.)

De tempelberg was in de Byzantijnse-tijd lange tijd een vuilnisbelt. Het werd Joden echter éénmaal per jaar toegestaan op de herdenkingsdag van de verwoesting van de Tempel (9e Av) bij de Westelijke Muur te treuren over verwoesting van de Tempel en de verstrooiing van het volk. Zo kwam de Westelijke Muur aan de naam "Klaagmuur".

330 - Byzantium werd hoofdstad van het Oost-Romeinse rijk. De naam werd Constantinopel (het huidige Istanboel).

Het heidense midwinterfeest werd het 'feest van Christus' geboorte'.

Als datum voor het Paasfeest werd het heidense vruchtbaarheidsfeest van Istar gekozen.

(Christenen in het westen vieren het kerstfeest en het paasfeest nog steeds op deze data die gekozen werden ter ere van afgoden.)

333 - Op last van Constantijn dienen Messiaanse-Joden op straffe des doods alle banden met het Jodendom op te geven. Ook de Tora en het gebruik van Hebreeuws wordt verboden.

337 - Constantijn laat zich dopen op zijn sterfbed. Christendom wordt staatsgodsdienst.

338 - De bijbelse maankalender wordt vervangen door de Romeinse zonnkalender. De kerk gebruikt sindsdien een heidense kalender.

364 - Het Concilie van Laodicea voert de doodstraf in voor christenen die de sjabbat houden. Mede hierdoor komt er een eind aan het 'Messias-belijdende Jodendom'.

395 - Het Romeinse rijk wordt opgesplitst in twee delen, het oostelijke deel wordt Byzantium genoemd.

415 - Joden komen buiten de samenleving te staan. Onder de keizerlijke Romeinse wet wordt de bouw van nieuwe synagogen verboden. De (later heilig verklaarde) bisschop Augustinus van Hippo schrijft: "Het ware tegenbeeld van de Jood is Judas Iskariot, die de Heer verkoopt voor zilver. De Joden zullen de Schrift nimmer kunnen begrijpen en zullen voor eeuwig de schuld dragen voor de dood van Jezus".

418 - De later heilig verklaarde Jerome, de vertaler van de Bijbel in het Latijn (de Vulgaat), schrijft over de synagoge: "Als je het een bordeel noemt, een hok van ontucht, de schuilplaats van de duivel, het fort van Satan, een afgrond met iedere voorstelbare catastrofe, of wat men ook wil; dan zegt men nog minder dan hetgeen het verdient".

543 - De Joden worden door de Byzantijnse machthebbers uit Jeruzalem verbannen.

612 - Spaans-Joodse eigenaren van onroerend goed dienen zich te laten dopen op straffe van verbeurdverklaring van hun eigendom.

614 - Perzen veroveren Jeruzalem. Duizenden Joden worden gedood.

630 - Byzantijnen heroveren Jeruzalem en bouwen een moskee op de Ewen Shetieja (de steen waarop de tempel stond).

636-1099 g.j. Vroeg Islamitische-tijd

638 - Moslims veroveren Jeruzalem en Erets Israël. De Arabische veroveraars eigenen zich huizen en land toe en vestigen zich daar, maar veranderen het Byzantijnse bestuursstelsel niet.

653 - De Spaanse koning verbiedt de besnijdenis, en het vieren van de Sjabbat en de Joodse feesten.

660 - De Byzantijnse kerk op het Tempelplein in Jeruzalem wordt omgebouwd tot de al-Aksa moskee.

691 - Kalief Abd al-Malik begint met de (om)bouw van de Rotskoepel - op de plaats waar voorheen de Tweede Tempel stond.

800 - Begin van de omvangrijke Joodse migratie naar de Rijnvallei en de gebieden ten oosten 234 daarvan. Het vestigingsgebied wordt 'Asjkenaz' genoemd (hiervan is de naam 'Asjkenazische Joden' afgeleid).

1099-1187 g.j. Kruisvaarders-tijd

1095 - Paus Urbanus roept op tot de bevrijding van het Heilig Land, waar de Turken heersen.

Uitmoording van de groepen Joden langs de Rijn onder de beschuldiging van 'Godsmoordenaars' was de eerste daad in de eerste kruistocht. In Jeruzalem worden zowel de Joden als de Islamieten vermoord.

1096 - Godfried van Bouillon, de hertog van Lotharingen, vertrekt als aanvoerder van de kruisvaarders richting Constantinopel.

1099 - Val van Jeruzalem. Tienduizenden joden, moslims en leden van de Karaitisch-Joodse sekte worden genadeloos om het leven gebracht. Honderden Joden worden in synagogen opgesloten waarna die in brand worden gestoken. (Na de val van Jeruzalem werd door de kruisridders Hep, Hep Hoera geroepen. Hep staat volgens velen voor 'Hierosolyma Est Perdita', wat Latijn is voor: 'Jeruzalem is vernietigd'. Bij rellen gericht tegen Joden werd in 1819 in Duitsland ook 'Hep, Hep' geroepen.)

Godfried van Bouillon krijgt in 1099 de titel 'Koning van Jeruzalem'.

1100 - Godfried van Bouillon sterft in Jeruzalem, als Beschermers van het Heilig Graf. Zijn zoon volgt hem op als Koning van Jeruzalem.

Een periode breekt aan waarin de kruisvaarders heersen over Erets Israël. De gaat gepaard met ernstige Jodenvervolgingen, ook in verschillende Europese landen. Er ontstaan grote pogroms, waarbij vele Joden worden vervolgd en vermoord. Hebreeuwse boeken worden verbrand. Ook worden de Joden beschuldigd van het veroorzaken van de Pest en het 'martelen van hosties' en doden van kinderen van christenen.

1187 - 1516 g.j. Laat Islamitische-tijd

1187 - Saladin verovert Jeruzalem en roept de Joden terug naar Jeruzalem. In Europa gaan de pogroms door. Vooral in Duitsland en Spanje.

1215 - Het Vierde Lateraanse Concilie (onder paus Innocentius III) beslist dat Joden geen gewone kleding meer mogen dragen. Bovendien worden publieke functies en universitaire studies verboden.

1222 - Oxfordse Joden worden verplicht een gele davidster te dragen.

1229-1249 - Jeruzalem onder christelijk bestuur.

1250 - De Mamelukken onder sultan Baybar el-Bundukdari (Bibaras) veroveren Israël.

De sultan regeert vanuit Cairo. Akko, Jaffa en andere havensteden worden vernietigd uit angst voor nieuwe kruistochten.

1492 - Ruim 160.000 Spaanse Joden (= *Sefardische Joden*) worden verbannen. Velen komen in Portugal

en 25.000 komen naar de Nederlanden. De meeste van de rond 50.000 achterblijvers bekeren zich slechts in naam tot het christendom, maar blijven in het geheim hun Joodse geloof belijden (dit zijn de zogenaamde Marrano's of crypto-Joden).

1516-1917 g.j. Ottomaanse-tijd

1516 - Turkse overheersing van Erets Israël. Israël wordt in vier stukken verdeeld: Jeruzalem, Gaza, Nabloes (=Sichem) en Safed (=Tsefat).

De Joodse gemeenschap bestaat voornamelijk uit Sefardische Joodse vluchtelingen uit Spanje.

1546 - Maarten Luther publiceert zijn rabiaat antisemitische 'Over de Joden en hun Leugens', waarin onder andere wordt gepleit voor het in brand steken van synagogen en Joodse woningen, het in beslag nemen van gebedenboeken en het verbieden van Joods religieus onderwijs.

1799 - Napoleon Bonaparte verovert Gaza, Ramla, Lydda en Haïfa.

1840 - Eerste Alieja door immigranten uit Europa.

1880 - Jeruzalem wordt de grootste stad met een Joodse meerderheid.

1904 - Tweede Alieja. In 1914 wonen er 85.000 Joden in het land.

De eerste kibboets, *Degania*, wordt in 1909 in Galilea gesticht.

1917-1948 g.j. Brits Mandaat-tijd

1917 - De Britse generaal Allenby verslaat het Turkse leger, waardoor er een einde komt aan de Ottomaanse heerschappij over Israël.

De **Balfour-Verklaring** beloofde Engelse steun voor de vestiging van een "nationaal tehuis" voor het Joodse volk.

In het **Sykes-Picot Verdrag** wordt het beheer over delen van het land aan Engeland, Frankrijk en Rusland toevertrouwd.

Een maand na de 1e wereldoorlog stemt Frankrijk erin toe dat Engeland het gezag krijgt over heel Palestina, van Dan tot Beërsjeva. Frankrijk krijgt het beheer over Syrië en Libanon.

1919 - De derde Alieja.

1921 - Britten vormen Transjordanië.

1936 - De Moefti van Jeruzalem, een vriend van Hitler, zet de Arabieren aan tot aanvallen op de

Joodse gemeenschap in Israël.

1939 - De **White paper-politiek**. De Britten beperken de Joodse immigratie en land aankoop om zo een Arabische meerderheid in het land te kunnen handhaven.

1939-1945 De Sjoa (Holocaust) kost het leven aan ruim zes miljoen Europese Joden, waarvan anderhalf miljoen kinderen. Het grootste deel van de Nederlandse-Joodse gemeenschap komt om.

1945 - Oprichting van de **Arabische Liga** in Cairo.

1948 - heden Onafhankelijk Israël

Na afloop van het Britse mandaat op de 5e lejar 5708 (14 mei 1948) roept Ben Goerion de onafhankelijke staat Israël uit.

1948 - Onafhankelijkheidsoorlog. Legers van Egypte, Irak, Jordanië, Libanon, Saoedi-Arabië en Syrië vallen Israël binnen.

1950 - Jordanië lijft de Westbank in. Dit wordt niet door de Verenigde Naties erkend.

1956 - De toegang tot de haven van Eilat wordt geblokkeerd door de Arabische Liga. Israël zend troepen naar de Sinai en Gaza-strook maar ontruimt deze gebieden na stationering van V.N. troepen.

1967 - Zesdaagse oorlog. Egypte, Syrië en Jordanië vallen Israël aan.

Het Israëlische leger verovert de Sinai, Samaria en Judea en het herenigt West- en Oost Jeruzalem. Het komt niet tot een vredesverdrag. **Resolutie 242** van de V.N. eist terugtrekking van de Israëlische

troepen uit "bezet" gebied.

1973 - op de Joodse **Jom Kippoer** feestdag vallen Egypte en Syrië Israël binnen. De Arabische staten voeren een olie-embargo in.

1982 - Vredesverdrag tussen Egypte en Israël. Israël geeft de Sinai terug met zijn oliebronnen.

1993 - Oslo-akkoorden.

13 mei 1994: Israël hergroepeert zijn troepen rond de joodse kolonies. Een beperkte Palestijnse autonomie, uitgeoefend door de PLO, wordt van kracht.

januari 1996: Eerste Palestijnse verkiezingen.

1995 : Oslo II akkoord

1998 : Wye I akkoord **1999**: Wye II akkoord

28 september 2000 Begin van de tweede intifada.

April 2003: De VS (en het Quartet) lanceren de Road Map (kaart met route die naar een oplossing moet leiden), als nieuw 'vredesproces'. Arafat moet de macht grotendeels afstaan aan de nieuwe premier, Mohammad Abbas (Abu Mazen).